

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท
ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก
Factors that Affect the Success of the Community Welfare Fund Savings per
One Baht of Tambon Administration Organization in the Chartrakarn District,
Phitsanulok

ชญัทธิตา เสาแก้ว¹ และปรียานุช พรหมภาสิต²
Chananthitha Saokaew¹ and Preeyanuch Prompasit²

¹ปริญญาโทสาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

²ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำหลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก วิธีการดำเนินการวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน การรวบรวมข้อมูลโดยการวิเคราะห์ข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญและการประชุมกลุ่มย่อย ทำการวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้การวิเคราะห์เนื้อหา ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย การสนับสนุนจากองค์กรอื่น ความเชื่อมั่นในสวัสดิการชุมชน การขยายตัวของสมาชิก การบริหารจัดการและ การมีส่วนร่วม

คำสำคัญ: ปัจจัย / ความสำเร็จ / กองทุนสวัสดิการชุมชน

Abstract

The purpose of this research was to study factors affecting the success of the 1 baht savings fund of the Tambon Administration Organization. In the district. Phitsanulok Province The research method is divided into 2 steps. Data were collected by data analysis by expert interviews and subgroups. Data were analyzed using content analysis. The research found that Factors Affecting the Success of Community Savings Fund 1 baht per day In the district Phitsanulok Province Includes support from other organizations. Confidence in Community Welfare Expansion of membership Management and participation.

Keywords: Factors / Success / Community Welfare Fund

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

สังคมไทยมีพื้นฐานวัฒนธรรมการอยู่ร่วมกันแบบช่วยเหลือเกื้อกูลกันมายาวนาน มีสวัสดิการแบบธรรมชาติที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของความเอื้ออาทร เคารพซึ่งกันและกันระหว่างคนกับคน และคนกับธรรมชาติเมื่อสังคมเปลี่ยนแปลงไปบทบาทของชุมชนในการดูแลกันและกันก็ลดลง แต่หลังจากสังคมไทยประสบภาวะวิกฤติเศรษฐกิจปี 2540 ประชาชนชาวบ้าน ผู้นำชุมชน ส่วนหนึ่งได้ร่วมกันปรึกษาหารือเพื่อร่วมกันฟื้นฟูระบบคุณค่าเดิม ทุนทางสังคมที่มีอยู่มาช่วยเหลือเกื้อกูลกันในลักษณะของการจัดสวัสดิการจากฐานทุนด้านต่างๆ ที่มีอยู่ของชุมชน เช่น สวัสดิการจากฐานกลุ่มออมทรัพย์ องค์กรการเงิน วิชากิจชุมชน ความเชื่อทางศาสนา การจัดการทรัพยากรธรรมชาติ ฯลฯ ในปี 2548 ขบวนการองค์กรชุมชนที่ทำงานเกี่ยวกับองค์กรการเงินและสวัสดิการชุมชนได้ยกระดับกองทุนสวัสดิการโดยการริเริ่มจัดตั้งกองทุนสวัสดิการระดับตำบล โดยมีการสมทบงบประมาณจากสามฝ่าย (1:1:1) คือ ทุนจากการสมทบของสมาชิกในชุมชน การสมทบจากรัฐบาลกลาง และการสมทบจากองค์กรปกครองส่วน

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ท้องถิ่น ตั้งแต่ปี 2553 ในปัจจุบัน (มีนาคม 2558) มีกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบล/เมือง ทั่วประเทศ 5,882 กองทุน สมาชิกรวม 4.23 ล้านคน สวัสดิการชุมชน คือ การสร้างหลักประกันเพื่อสร้างความมั่นคงของคนในชุมชน ซึ่งหมายรวมถึงทุกอย่างที่จะทำให้คนในชุมชนมีความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น ทั้งในรูปของสิ่งของ เงินทุน น้ำใจ การช่วยเหลือเกื้อกูล เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่ เกิด แก่ เจ็บ ตาย เป็นระบบการช่วยเหลือเกื้อกูลของคนในท้องถิ่น ที่มีรูปแบบและวิธีการที่หลากหลาย เป็นเรื่องเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย ก่อให้เกิดรายได้ลดรายจ่าย นำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจน (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2558, หน้า 2)

การจัดกิจกรรมสวัสดิการชุมชนนั้น สิ่งสำคัญ คือ ชุมชนต้องคำนึงถึงความสามารถของชุมชนเอง ต้องเข้าใจว่าการจัดสวัสดิการชุมชนนั้นไม่ใช่ระบบการประกัน แต่การจัดสวัสดิการชุมชนเป็นกระบวนการของชุมชนที่สร้างหลักประกันความมั่นคงของคนในชุมชนท้องถิ่น โดยมุ่งเน้นการจัดการตนเอง การให้ความช่วยเหลือกันและกัน ฉันทามติมิตร ให้ความรักความเอื้ออาทรต่อกัน ให้การดูแลเอาใจใส่กันและกัน ทำให้การจัดสวัสดิการชุมชนมิใช่เพียงแค่การช่วยเหลือทางการเงินเท่านั้น แต่สวัสดิการเป็นทั้งกำลังใจ กำลังทรัพย์ และความรู้ เป็นกระบวนการของการให้อย่างมีคุณค่า รับอย่างมีศักดิ์ศรี มีส่วนร่วม เป็นธรรมและเท่าเทียม ดังนั้นการจัดสวัสดิการชุมชนจึงมีความลึกซึ้ง ค่อยเป็นค่อยไป เปรียบเสมือนต้นไม้ที่ค่อยๆ เติบโต หยั่งรากลงดินอย่างแข็งแรง มั่นคง กองทุนสวัสดิการชุมชนหลายกลุ่มที่ประสบความสำเร็จก็เรียนรู้และใช้เวลาในการพัฒนามายาวนาน ด้วยเหตุนี้เอง การสนับสนุนจากภาครัฐจึงไม่ใช่มุ่งหมายจะใช้เงินเพื่อจุดใจที่จะให้เกิดการจัดตั้งสวัสดิการชุมชนโดยไม่มีความพร้อมแต่อย่างใด หากแต่การสมทบนั้นๆ มุ่งหมายเพื่อสนับสนุนกระบวนการที่ชุมชนได้ริเริ่มลงมือทำมาแล้ว เป็นการหนุนเสริมเติมเต็มกำลังใจ สำหรับชุมชนผู้ริเริ่มก่อการดีทุกแห่งให้มีคุณภาพเกิดความเข้มแข็งอย่างยั่งยืนและเพื่อขยายผลให้สวัสดิการชุมชนนั้นเป็นหลักในการจัดสวัสดิการชุมชนท้องถิ่น (สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน, 2552, หน้า 12)

รัฐบาลมีนโยบายสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน โดยมุ่งเน้นให้ภาคประชาชน เป็นผู้ริเริ่ม เป็นเจ้าของ และดำเนินการด้วยตนเองจนมีคุณภาพระดับหนึ่งก่อน และได้รับการสนับสนุนจากองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รัฐจึงสนับสนุนด้านการสมทบกองทุนสวัสดิการชุมชนในรูปแบบ 1 กองทุน 1 ตำบล (สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 จังหวัดเชียงใหม่, 2554, หน้า 31) โดยมีเกณฑ์การสนับสนุนให้กองทุนดังนี้

1. มุ่งเน้นการดำเนินงานเพื่อให้เกิดคุณภาพที่นำไปสู่ความเข้มแข็งที่ยั่งยืนของกองทุนสวัสดิการชุมชนเป็นหลัก โดยคำนึงถึงการสร้างกระบวนการ การเปลี่ยนแปลงภาคประชาชน สร้างมิติทางสังคมให้เกิดการเกื้อกูลกัน และสร้างความกระตือรือร้นจัดการ เพื่อให้บรรลุเป้าหมายเชิงปริมาณด้วย
2. เครือข่ายสวัสดิการชุมชนทุกระดับในพื้นที่เป็นแกนหลักในการขับเคลื่อนงาน สร้างเจตนารมณ์การสร้างสวัสดิการและเป้าหมาย สร้างความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และภาคประชาสังคม
3. ดำเนินการยกระดับและต่อยอดจากงานสวัสดิการชุมชน ที่ขบวนองค์กรชุมชนดำเนินการอยู่ เป็นกระบวนการภาคประชาชน สร้างเวทีสาธารณะและบูรณาการกับงานพัฒนาด้านอื่นๆ โดยเฉพาะการเชื่อมโยงกับการพัฒนาองค์กรการเงินชุมชน และการบริหารจัดการแบบธรรมาภิบาล
4. ในกระบวนการทำงานต้องสร้างการเรียนรู้และการจัดการความรู้ เพื่อการพัฒนาสวัสดิการชุมชนทั้งในการปฏิบัติและวิชาการ

การจัดสวัสดิการชุมชน เป็นรูปแบบการบริหารจัดการโดยชุมชน ในการช่วยเหลือแบ่งปันและเกื้อกูลกัน ไม่ว่าจะเป็นการช่วยเหลือด้านสิ่งของ เงินทอง หรือปัจจัยต่างๆแก่คนในชุมชนด้วยตนเอง ที่ทำให้ผู้ได้รับไปแล้วสามารถบรรเทาความเดือดร้อนได้ ไม่ว่าจะในระยะสั้นหรือระยะยาวก็ตาม โดยองค์กรในชุมชนและการจัดสวัสดิการนั้น ควรคำนึงถึงความจำเป็นขั้นพื้นฐานของชีวิตในชุมชนอันได้แก่ การเจ็บไข้ได้ป่วย การตาย การศึกษา (ณรงค์เพชรประเสริฐ, 2546, หน้า 32) กองทุนสวัสดิการชุมชนจึงเป็นกองทุนที่เกิดจากการรวมตัวของประชาชนในพื้นที่หนึ่งๆ ด้วยความสมัครใจที่ประสงค์จะดูแลซึ่งกันและกัน บนพื้นฐานของความเอื้ออาทรต่อกัน เป็นกองทุนที่ทุกคนร่วมกันเป็นเจ้าของ เน้นการบริหารจัดการที่ดีตามหลักธรรมาภิบาล ให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของสมาชิก มีความยืดหยุ่น เปิดเผย โปร่งใส ตรวจสอบได้ เพื่อนำไปสู่ความมั่นคงยั่งยืนและดูแลชาวบ้านด้วยกันได้ทุกเพศทุกวัย ตั้งแต่อยู่ในครรภ์ จนถึงตาย ซึ่งหากชุมชนมีการจัดสวัสดิการที่ดี โดยการรวมกลุ่มของคนในชุมชนโดยชุมชนเองแล้ว

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

จะเกิดแรงผลักดันที่ดีในการระเบิดจากภายใน ให้คนในชุมชนมีความปรารถนาที่จะช่วยเหลือดูแลซึ่งกันและกัน ก่อให้เกิดเป็นความมั่นคงยั่งยืน ในระยะยาว ส่งผลให้สวัสดิภาพและสวัสดิการของสังคมนั้นๆ มีความเข้มแข็งตามมานอกจากนี้ทางองค์กรชุมชนที่ดำเนินงานด้านสวัสดิการชุมชนได้ร่วมผลักดันให้มีการออกพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม ฉบับที่ 2 พ.ศ. 2550 โดยกำหนดให้มีการรับรององค์กรภาคประชาชนที่ดำเนินการจัดสวัสดิการชุมชนเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน ซึ่งองค์กรสวัสดิการชุมชนที่ได้รับรองสามารถเขียนโครงการเพื่อขอรับเงินอุดหนุนจากกองทุนส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม โดยมีสำนักงานปลัดกระทรวงพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์เป็นหน่วยงานที่รับผิดชอบ โดยการรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน มีการออกข้อกำหนดคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมว่าด้วยหลักเกณฑ์ วิธีการและเงื่อนไขยื่นคำขอและการรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน พ.ศ. 2551 รับรองโดยคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติได้มอบอำนาจให้แก่คณะกรรมการในจังหวัดทำหน้าที่ในการรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน

กองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตพื้นที่อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ก่อตั้งขึ้นเมื่อเดือน ธันวาคม 2554 โดยมีคณะกรรมการส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคมแห่งชาติ ได้รับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชนตามความในมาตรา 40/1 แห่งพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม พ.ศ. 2546 ซึ่งแก้ไขเพิ่มเติมโดยพระราชบัญญัติส่งเสริมการจัดสวัสดิการสังคม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2550 ประกอบด้วย กลุ่มเด็กนักเรียน กลุ่มผู้พิการ กลุ่มผู้ด้อยโอกาส กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มบุคคลทั่วไป ซึ่งไม่จำกัดเพศ อายุ โดยสมาชิกจากประชาชนในเขตพื้นที่อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ซึ่งผลการดำเนินงานที่ผ่านมาได้มีการพัฒนาและสามารถขยายผลในการจัดสวัสดิการให้ครอบคลุมกับความต้องการชุมชนได้โดยเห็นได้จากปรากฏการณ์ของกองทุนว่าเริ่มตั้งแต่แต่งตั้งกองทุน จะเห็นว่ากองทุนมีสมาชิกจำนวนน้อยมาก แต่เมื่อผ่านไปกองทุนสวัสดิการชุมชนมีจำนวนสมาชิกเพิ่มขึ้นทุกปี อีกทั้งมีจำนวนเงินทุนหมุนเวียนเพิ่มมากขึ้น และยังสามารถนำเงินหมุนเวียนในกองทุนไปทำประโยชน์ให้กับชุมชน ได้แก่ การช่วยเหลือผู้ด้อยโอกาสทางสังคม สมทบกองทุนหลักประกันสุขภาพ (สปสช.) สนับสนุนประเพณีต่างๆ ในชุมชน ซึ่งสอดคล้องกับที่รัฐบาลได้มีนโยบายให้ทุกตำบลของจังหวัดทั้งประเทศไทยจัดตั้งกองทุนสวัสดิการตำบล เพื่อส่งเสริมและสนับสนุนการดำเนินงานองค์กรภาคประชาชนในการจัดสวัสดิการ เพื่อสร้างหลักประกันความมั่นคงของคนในชุมชน โดยยึดหลักการให้อย่างมีคุณค่า รับผิดชอบต่อศักดิ์ศรี รวมทั้งการรวมตัวกันจัดสวัสดิการช่วยเหลือดูแลกันในรูปแบบต่างๆ ตามฐานทุนที่มีอยู่ในชุมชน

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

ขอบเขตการวิจัย

ขอบเขตด้านเนื้อหา ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนจากองค์กรอื่น 2) ความเชื่อมั่นในสวัสดิการชุมชน 3) การขยายตัวของสมาชิก 4) การบริหารจัดการ และ 5) การมีส่วนร่วม

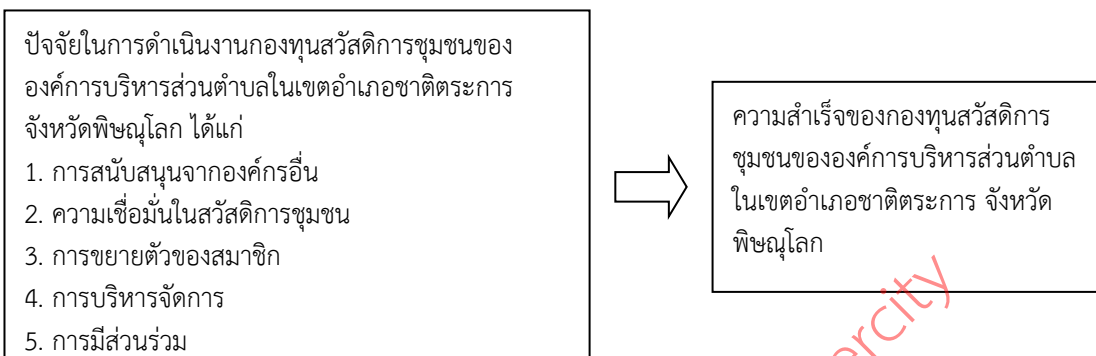
ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง ประกอบด้วย 1) การสัมภาษณ์ และ 2) การสนทนากลุ่ม

ขอบเขตทางด้านพื้นที่ เขตพื้นที่กองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกาฬงเพชร

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการดำเนินงานวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยแบ่งเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 เป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ผู้มีความรู้และผู้ที่มีประสบการณ์ ได้แก่ เจ้าหน้าที่ประสานงาน
กองทุนสวัสดิการชุมชน นายก/รองนายกองค์การบริหารส่วนตำบล ประธานสภา/รองประธานสภาองค์การบริหาร
ส่วนตำบล ปลัด/รองปลัดองค์การบริหารส่วนตำบล ผู้อำนวยการกองคลัง ผู้อำนวยการโรงพยาบาลส่งเสริม
สุขภาพตำบล นักวิชาการพัฒนาชุมชน นักพัฒนาชุมชน/ผู้ที่รับผิดชอบงานเกี่ยวกับพัฒนาชุมชน ผู้นำชุมชน
จำนวน 17 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เนื้อหา

ขั้นตอนที่ 2 เป็นการประชุมกลุ่มย่อย เพื่อยืนยันปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนสวัสดิการชุมชน
ออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก โดยคณะกรรมการ
กองทุนสวัสดิการชุมชนอมวันละ 1 บาท ได้แก่ ประธาน/รองประธาน เลขาธิการ เภรณัฐิก ปฎิคม กรรมการ
จำนวน 12 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการบรรยาย (พรรณนา)

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนสวัสดิการชุมชนอมวันละ 1 บาท ขององค์การ
บริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 5 ด้าน ได้แก่

1. การสนับสนุนจากองค์กรอื่น การทำงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนอมวันละ 1 บาท ขององค์การ
บริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก เป็นการทำงานในลักษณะภาคีเครือข่ายร่วมกับ
หน่วยงานอื่นๆ ของทั้งภาครัฐและเอกชน เพื่อให้ได้รับการสนับสนุนในทุกๆ ด้าน อย่างเช่น การสนับสนุนจาก
ภาคเอกชน อาจจะเป็นการได้รับการสนับสนุนในด้านแหล่งทุนที่เพียงพอหรือหากทางกองทุนสวัสดิการชุมชนอม
วันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ทำผลิตภัณฑ์ออกมา
จำหน่ายก็อาจได้รับการสนับสนุนในด้านเทคโนโลยีการผลิต การเข้ามาช่วยดูแลรูปแบบและมาตรฐานของสินค้า ใน
ส่วนของภาครัฐ อาจจะเป็นการได้รับการสนับสนุนในด้านของการประชาสัมพันธ์ทำให้กองทุนสวัสดิการชุมชนอมวันละ 1
บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก เป็นที่รู้จักมากขึ้น ไม่ได้รู้จักกัน
เฉพาะในพื้นที่ หรือจะเป็นการนำวิทยากรมาแนะนำความรู้และรูปแบบวิธีการดำเนินงานใหม่ๆ มาสู่กองทุน
สวัสดิการชุมชนอมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก

2. ความเชื่อมั่นในสวัสดิการชุมชน การที่จะสร้างความเชื่อมั่นให้กับสมาชิก หรือผู้ที่กำลังตัดสินใจเข้าร่วม
กองทุนสวัสดิการชุมชนอมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก
อย่างแรกเลย คือ ตัวผู้นำหรือประธานของกองทุนสวัสดิการชุมชนอมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบล
ในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก เป็นสิ่งสำคัญลำดับต้นๆ โดยตัวของผู้นำหรือประธานจะต้องเป็นผู้ที่มี
ความรู้ความสามารถ มีความใกล้ชิดกับชุมชน และมีความน่าเชื่อถือเป็นที่ไว้วางใจของคนในชุมชน ในส่วนของการ
ดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนอมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ
จังหวัดพิษณุโลก จะต้องมีการแนะนำและทำความเข้าใจให้กับสมาชิกหรือผู้ที่สนใจเข้าร่วมให้ทราบถึงรูปแบบวิธีการ

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5 สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

และเป้าประสงค์ของกองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ว่าเป็นอย่างไร ในการปฏิบัติของกองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ในแต่ละขั้นตอน ควรมีการแจ้งให้สมาชิกทราบเป็นระยะๆ อีกทั้งยังควรมีการแตกแขนงออกไปของกองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก โดยการสร้างกลุ่มอาชีพขึ้นมาเป็นวิสาหกิจในชุมชน เพื่อหารายได้เข้ากองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก และเป็นการสร้างงานสร้างรายได้ให้กับสมาชิกอีกทางหนึ่ง

3. การขยายตัวของสมาชิก เผยแพร่ผลการดำเนินงานที่สำเร็จสู่สาธารณะ รวมทั้งการประชาสัมพันธ์ถึงรูปแบบ วิธีการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ให้ประชาชนในชุมชนทราบกันโดยทั่วถึง อาจจะประชาสัมพันธ์ผ่านเสียงตามสายของหมู่บ้านแต่ละหมู่บ้าน หรือการลงพื้นที่ทำประชาคมเดือนละครั้ง การนำผู้ที่เคยเป็นสมาชิกอยู่แล้วหรือผู้ที่มีความรู้ มาถ่ายทอดประสบการณ์โดยตรงให้ประชาชนในพื้นที่ได้รับรู้ รวมทั้งยังเป็นการสร้างแรงจูงใจให้แก่ประชาชนในชุมชนอยากจะเป็นสมาชิก โดยการให้ความรู้ ว่า กองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก เป็นอย่างไร มีรูปแบบวิธีการดำเนินงานอย่างไร สมาชิกและชุมชนจะได้รับผลประโยชน์จากกองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก อย่างไรบ้าง เพื่อให้คนในชุมชนที่ยังไม่รู้ไม่เข้าใจ เข้ามาเป็นสมาชิก

4. การบริหารจัดการ การบริหารด้วยความโปร่งใส สามารถให้สมาชิกหรือคนในชุมชนเข้าตรวจสอบหรือรับรู้รายได้ – รายจ่าย ได้อย่างเปิดเผย สามารถชี้แจงถึงที่มาของเงินได้อย่างชัดเจนเป็นลายลักษณ์อักษร อีกทั้งการใช้จ่ายต่างๆ ต้องระบุได้ถึงสาเหตุและความจำเป็นที่ต้องจ่าย ในส่วนของผู้นำหรือกลุ่มผู้บริหาร การที่สมาชิกร่วมคัดเลือกกันเข้ามา มิใช่เป็นบุคคลจากภายนอก เพื่อเป็นการสร้างความสัมพันธ์ เพราะสมาชิกจะสามารถพูดคุยถึงปัญหาได้อย่างเป็นกันเอง รวมทั้งการแบ่งหน้าที่ให้สมาชิกแต่ละคนแต่ละฝ่ายทำงานอย่างชัดเจน เมื่อทำงานเสร็จก็นำสิ่งที่ทำมาร่วมแชร์ ร่วมปรึกษา อีกทั้งควรเปิดโอกาสให้สมาชิกในกลุ่มทุกๆ คนร่วมกันกำหนดทิศทางการบริหารของกองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก หากเกิดปัญหาที่ร่วมรับฟัง ร่วมคิด ร่วมแก้ไข เพื่อเป็นการสร้างความรู้สึกถึงการเป็นเจ้าของร่วมกันในอีกทางหนึ่ง

5. การมีส่วนร่วม ทางกองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ควรเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามีส่วนร่วมของการดำเนินงานในทุกขั้นตอน ไม่ว่าจะเป็นการร่วมคิดร่วมกำหนดทิศทางและเป้าหมาย การดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก ว่าจะมีรูปแบบการดำเนินงานอย่างไร เป้าหมายคืออะไร ร่วมทำ คือให้สมาชิกมีส่วนร่วมในการลงมือปฏิบัติงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลกในทุกๆ ขั้นตอน ซึ่งอาจแบ่งแยกหน้าที่กับทำตามแต่ความถนัดของสมาชิกแต่ละบุคคล และการดำเนินงานของกองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบลในเขตอำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก จะต้องเปิดโอกาสให้สมาชิกเข้ามาตรวจสอบในผลได้ผลเสียที่เกิดขึ้น เพื่อไม่ให้มีปัญหาในการเคลือบแคลงสงสัย ท้ายสุด คือ ให้สมาชิกเป็นผู้ได้รับผลประโยชน์โดยตรงอย่างเป็นธรรมและเท่าเทียม

อภิปรายผลการวิจัย

จากผลการวิจัยมีประเด็นในการอภิปรายผลดังนี้

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการจัดสวัสดิการชุมชน

ผลการวิจัยพบว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกองทุนสวัสดิการชุมชนออมวันละ 1 บาท ขององค์การบริหารส่วนตำบล ในเขตพื้นที่อำเภอชาติตระการ จังหวัดพิษณุโลก จำนวน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) การสนับสนุนจากองค์กรอื่น ต้องมีความมั่นคงทางการเงิน เพราะสมาชิกจ่ายเงินสมทบครบถ้วน สม่าเสมอ มีการสนับสนุนจากหน่วยงานอื่นๆ มีรายรับจากแหล่งอื่นๆ ของกองทุนอย่างต่อเนื่อง สัดส่วนการจ่ายสวัสดิการให้สมาชิกค่าใช้จ่ายจัดการสัมพันธ์กับรายรับ เน้นการพึ่งพาทุนภายในชุมชนท้องถิ่นเป็นสำคัญ 2) ความเชื่อมั่นในสวัสดิการชุมชน

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

ความเข้าใจความเชื่อมั่นในแนวคิดอุดมการณ์สวัสดิการชุมชน ที่เน้นเรื่องการพึ่งตนเองและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ตามแนวคิดให้อย่างมีคุณค่า รับผิดชอบต่อศักดิ์ศรี ให้ความสำคัญกับการเชื่อมโยงทุนภายในจัดสวัสดิการที่สอดคล้องกับวิถีชีวิต และปัญหาความต้องการของชุมชนทั้งสวัสดิการที่ใช้เงินกองทุนและสวัสดิการที่เป็นการดูแลช่วยเหลือโดยไม่ต้องใช้เงิน 3) การขยายตัวของสมาชิก จำนวนสมาชิกที่เพิ่มขึ้นอย่างสม่ำเสมอจนครอบคลุมประชากรทั้งตำบลกระจายทุกช่วงวัย ทำให้กองทุนสวัสดิการเป็นที่รู้จัก ยอมรับของคนส่วนใหญ่ในตำบล ยังมีสมาชิกมาก เงินสมทบจะมีมาก ความเสี่ยงในการที่จ่ายเงินสวัสดิการจะยิ่งน้อยลง เพราะมีการกระจายความเสี่ยงออกไปมากขึ้น กองทุนที่มีสมาชิกน้อยจะมีความเสี่ยงมากกว่ากองทุนที่มีสมาชิกมาก 4) การบริหารจัดการ เปิดเผยโปร่งใส ระบบบัญชีการเงิน ถูกต้องทันเวลาและสมาชิกมีส่วนร่วมในการดำเนินการ เผยแพร่ข้อมูลข่าวสาร ผลการดำเนินงานสู่สมาชิก หน่วยงานที่เกี่ยวข้องและสาธารณชนอย่างต่อเนื่อง 5) การมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชน และยังสอดคล้องกับผลการวิจัยของนิคม เงินเย็น (2549, หน้า 68-70) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษาตำบลแม่กา อำเภอเมือง จังหวัดพะเยา ผลการศึกษา พบว่า ในภาพรวมมีระดับความคิดเห็นต่อปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของ กองทุนหมู่บ้าน ทั้ง 3 ด้าน อยู่ในระดับมาก โดยด้านการบริหารจัดการ มีค่าระดับมากที่สุด ส่วนด้านการมีส่วนร่วมและด้านการกู้ยืมและการชำระหนี้ มีค่าระดับมาก เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละด้าน พบว่า ความคิดเห็นมากที่สุด ด้านการมีส่วนร่วม คือ กองทุนหมู่บ้านจะสำเร็จได้ ถ้าหากสมาชิกทุกคนมีส่วนร่วมในการร่างระเบียบข้อบังคับของกองทุน ด้านการบริหารจัดการ คือ การพิจารณาอนุมัติเงินกู้ให้กับสมาชิกของคณะกรรมการ ต้องมีความโปร่งใสและยุติธรรม ด้านการกู้ยืมและการชำระหนี้ คือ การชำระหนี้คืนเงินกู้ของสมาชิก เมื่อครบกำหนดต้องสามารถ ชำระหนี้คืนได้ ดังที่แคน วงศ์ธิดา (2556, หน้า 46-48) ได้ศึกษาแนวทางการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวังซ้าย ออมบุญวันละ 1 บาท อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง ผลการศึกษาพบว่า ความเข้าใจของคณะกรรมการและสมาชิกกองทุนมีค่าเฉลี่ยรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งสามารถเรียงตามลำดับความเข้าใจในการดำเนินงานของกองทุนจากมากไปหาน้อยได้ดังนี้คือ 1) ด้านการจัดทำบัญชี 2) ด้านการจัดสวัสดิการ 3) ด้านการระดมทุน 4) ด้านการตรวจติดตามประเมินผล และ 5) ด้านการประชาสัมพันธ์ จึงมีข้อเสนอแนะที่ควรนำไปปรับใช้ คือ ควรให้ความรู้เกี่ยวกับนโยบายของรัฐบาลที่นำมาปรับใช้กับประชาชนอย่างจริงจัง ให้มีการประชาสัมพันธ์ถึงประโยชน์ที่ประชาชนจะได้รับจากการเข้าร่วมเป็นสมาชิกกองทุนฯ และควรจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชุมชนที่ประสบผลสำเร็จในการดำเนินการที่คล้ายกัน และควรมีการสร้างเครือข่ายหลายๆ กองทุนร่วมกัน ดังที่ปัญญา เลิศไกร (2550, หน้า 56-66) ได้ศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดสวัสดิการชุมชน สรุปปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของการจัดสวัสดิการชุมชน ได้แก่ 1) ด้านการมีส่วนร่วม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการชุมชน 2) ด้านผลประโยชน์ตอบแทน เป็นการจัดสวัสดิการที่มีคุณภาพประสิทธิภาพและตรงความต้องการกับปัญหาและความต้องการของประชาชน 3) ด้านการขยายตัวของสมาชิก เป็นการขยายการจัดบริการให้ครอบคลุม และปรับเปลี่ยนกิจกรรมให้เอื้อต่อประชาชน ทำให้องค์กรชุมชนลดการพึ่งพาจากภายนอก 4) ด้านการเรียนรู้และการกระทำกิจกรรม เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนเข้ามาทำกิจกรรมที่จัดในชุมชนอยู่อย่างเสมอ และมีความต่อเนื่อง 5) ด้านการยอมรับของคนในชุมชน เป็นการยอมรับในตัวผู้นำและคณะกรรมการที่มีความซื่อสัตย์ โปร่งใส มีความรับผิดชอบ และการบริการด้วยความเสมอเท่าเทียมกัน และ 6) ด้านการประสานงานความร่วมมือและสนับสนุนขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาชน ในการดำเนินกิจกรรมบริการต่างๆ ในชุมชน

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

ข้อเสนอแนะต่อกองทุนสวัสดิการชุมชน

1. กองทุนสวัสดิการชุมชนควรเสริมสร้างให้เป็นกองทุนสวัสดิการชุมชนแห่งการเรียนรู้ในการจัดสวัสดิการชุมชน เพื่อแลกเปลี่ยนข้อมูลความคิดเห็นและเป็นแหล่งเรียนรู้ให้แก่กองทุนสวัสดิการชุมชนอื่นๆ
2. กองทุนสวัสดิการชุมชน ควรจะทำงานร่วมกับกองทุนภายในหมู่บ้าน เช่น กลุ่มออมทรัพย์ กองทุนหมู่บ้าน กลุ่มฌาปนกิจ ที่มีอยู่ในชุมชน เพื่อที่จะให้เห็นภาพรวมของความสำเร็จในการจัดสวัสดิการชุมชน

ข้อเสนอแนะต่อองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

รายงานสืบเนื่องจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 5
สถาบันวิจัยและพัฒนา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

1. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นควรบรรจุเรื่องการจัดสวัสดิการชุมชนเข้าสู่แผนงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นทุกระดับ โดยใช้แผนชุมชนเป็นตัวเชื่อม
2. องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต้องส่งเสริมสนับสนุนและผลักดันให้มีการจัดสรรงบประมาณสมทบเข้ากองทุนสวัสดิการชุมชนในสัดส่วนที่เหมาะสม เพื่อกระตุ้นศักยภาพของชุมชน

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

ข้อเสนอแนะในระดับนโยบาย

1. รัฐบาลกำหนดให้สวัสดิการชุมชนเป็นแนวทางแก้ไขปัญหาความยากจนและเป็นวาระแห่งชาติ
2. กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ให้การส่งเสริม สนับสนุน กระตุ้นและผลักดันให้ภาคประชาชน เข้ามารับบทบาทในการจัดกองทุนสวัสดิการชุมชน ตามความพร้อมของแต่ละกองทุนสวัสดิการชุมชน
3. รัฐบาลส่งเสริมให้เกิดกองทุนสวัสดิการชุมชนและให้การรับรองเป็นองค์กรสวัสดิการชุมชน ตามกฎหมายส่งเสริมการจัดการสวัสดิการสังคม
4. รัฐบาลส่งเสริมจัดให้มีการถอดบทเรียน การจัดสวัสดิการชุมชนที่ประสบความสำเร็จเพื่อเป็นต้นแบบในการกำหนดมาตรฐานและการขยายผล

เอกสารอ้างอิง

- แคน วงศ์ธิดา. (2556). แนวทางการจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนตำบลวังซ้าย ออมบุญวันละ 1 บาท อำเภอวังเหนือ จังหวัดลำปาง. การศึกษาค้นคว้าอิสระรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการศึกษานโยบายสาธารณะ มหาวิทยาลัยพะเยา.
- ณรงค์ เพชรประเสริฐ. (2546). บทสังเคราะห์ภาพรวมการพัฒนาระบบสวัสดิการสำหรับคนจนและคนด้อยโอกาสในสังคมไทย. กรุงเทพฯ: ศูนย์ศึกษาเศรษฐกิจการเมือง.
- นิคม เงินเย็น. (2549). ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกองทุนหมู่บ้าน: กรณีศึกษาตำบลแม่กา อำเภอเมืองจังหวัดพะเยา. วิทยานิพนธ์บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการทั่วไป มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2552). คู่มือการดำเนินการโครงการสนับสนุนการจัดสวัสดิการชุมชน. กรุงเทพฯ: แอ๊ปป้า พรินติ้ง กรู๊ป จำกัด, 2552.
- สถาบันพัฒนาองค์กรชุมชน (องค์การมหาชน). (2558). คู่มือการดำเนินงานสวัสดิการชุมชน พ.ศ. 2558. [Online]. Available: <http://www.codi.or.th/attachments/article/7492/manualwelfare2558.pdf> [2561, สิงหาคม 31].
- สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10 จังหวัดเชียงใหม่. (2554). โครงการติดตามและพัฒนาศักยภาพเครือข่ายพัฒนาสังคมและความมั่นคงของมนุษย์ระดับตำบล และตำบลต้นแบบ. เอกสารประกอบการฝึกอบรม. (เมษายน 2554). เชียงใหม่: สำนักงานส่งเสริมและสนับสนุนวิชาการ 10.